

II.

Sveriges Körförbund, som alltsedan år 1925 anordnat körledarekurser å skilda platser i vårt land, avslutade med den s. k. instruktörskursen i sommar i Ljungskile den första 3-åriga dirigentkursen. Ledare av kursen har varit förbundets förste dirigent, musikdirektör Sven Lizell, som här nedlagt ett lika intresserat som kunigt arbete till körsångens befrämjande. Utbildningstiden har varit 2 veckor varje år.

Att denna nu avslutade första dirigentkursserie blir föremål för ett omnämnande i denna tidskrift, har bl. a. sin grund däri, att den första veckan varje år ägnats åt kyrkomusiken och avslutats med vesper i Ljungs kyrka. Deltagarna ha i regel varit organister (därtill 2 präster), de flesta från Västergötland, vilka med hjälp av sina körer verka icke blott för profan sång utan i icke ringa utsträckning för kyrkomusik och svenskt gudstjänstliv.

Utbildning har givits i dirigering, fraseering och rytmik, i musikaliska och tonbildning. Vidare instudering av och inlevelse i skilda koralster och stilarter såsom klassisk och modern hymn, liturgisk sång och psalmsång, kyrkomusiken vid högmässa och vesper m. m. Mycken tid och omsorg ägnades icke blott åt instuderingen av de liturgiska partierna, utan jämväl åt psalmerna. Psalmens karaktär och rytm samt versarnas olika innehåll kunna först genom samvetsgrant studium komma till sin rätt. Många körer torde försumma psalm-sångens flitiga övande. Glädjande var, att organisterna framhöllo vikten av att nummerlappen erhöles i god tid. Det klagades över att detta ibland var omöjligt. Prästerna måste behjärta detta billiga krav. Följer man det utmärkta psalmförlag, som

stått intaget i denna tidskrift, kan organisten och kören åtminstone få meddelande om introitus och gradual. En önskan uttrycktes också, att de organister måtte bli allt färre, som äro likgiltiga för att få nummerlappen i tid eller rent av känna sig sårade därav.

Vid vespern bestod kursen själv såväl organister som körledare och liturg. Vi erforo den stora betydelsen av att kören ledes även under psalmsången. Men på landet finnes ej både organist och kantor. Deltagarna ha sedan samverkat i hemförsamlingarna vid högtider, så att kören fått särskild kantor. Härvid har man fått erfara något av det psalmen nämner om: »hur väl det i ditt tempel går».

Den kör, som stått till kursernas disposition, bestod av deltagarna själva samt damröster ur Ljungskile sångkör.

En värdefull insats i dessa kurser har gjorts av domprosten Gustaf Lizell, Uppsala, som föreläst om högmässan och tidegården med särskild hänsyn tagen till vespren.

Det goda resultat, som kurserna ha givit, ha vi i första hand den erfarne och på detta område särskilt skickade kursledaren Sven Lizell att tacka, därefter Sv. Körförbund, som väl på grund av kursdeltagarnas stora intresse och envisa begäran om ny kurs för varje år velat understödja en flerårig kurs. Vad varje kurs givit, ha kursdeltagarna hunnit pröva under ett helt år. För att deltagarna skola kunna undervisa själva i ett så svårt ämne som tonbildning, ha 3 kurser varit av största betydelse. Vi känna, att vi behöva lära mer, vi äro inte färdiga. Stor är vår tacksamhet för vad vi fått.

L. Fridén.

Recensioner.

Något om de rytmiska koralerna av Daniel Rudin, V. D. M., ex. organist och musiklärare. A. V. Carlsons bokförl. A.-B. Pris 1: 25.

Den kyrkomusikaliska utvecklingen i vårt land har efter den nya koralbokens tillkomst mera koncentrerat sig på den gregorianska sången och körsången än på de frågor, som sammanhånga med församlingssångernas musikaliska utgestaltning. Den sistnämnda saken var dock ett ämne, som särskilt var föremål för skarpa meningsutbyten under den tid, som föregick nämnda koralverks tillblivelse. Lika-

som i Tyskland stod här i vårt land en häftig strid, där K. S. V. under prosten Noréns och direktör Moréns auspicier drog i härnad för att åt vår kyrka återbörda de gammalrytmiska koralerna. Nu har visserligen en avspänning inträtt, men den nuvarande koralboken utgör ingalunda en slutgiltig lösning av den stora stridsfrågan, även om den genom att i en del fall upptaga den äldre koralrytmiken i princip erkänt dess berättigande.

Då vi åter påminna om D. Rudins skrift, som utkom år 1909, är det därför, att den ger en på historiska fakta stödd

framställning av den evangeliska koralens utvecklingsgång. Den, som önskar närmare lära känna koralmelodiernas historia, finner här en pålitlig vägledare genom tiderna. I detta billiga häfte bjudes ett utomordentligt historiskt material för anordnandet av koralstunder, avseende att införa våra körer och församlingar i vår psalmsång. Rudins vederhäftiga och av kärlek till saken kännetecknade framställning får icke överlämnas åt glömskan, lika litet som tvenne andra av hans broschyrer: »*Ett sjungande Herrens folk*» (2 uppl. pris 0: 25) och »*Och orgelns användning vid gudstjänsten*» (pris 0: 75), ävenledes utgivna på samma förlag. Hans populära skrifter borde ägas av varje präst, organist och körmedlem, varför de anbefallas till det allra bästa. F. M. A.

Karl Englund: *Bachstudiet*. Klieförlaget. Stockholm 1928. Pris Kr. 2: 50.

Vår skäligen torftiga Bachlitteratur har i höst riktats med nytt bidrag. Några självständiga studier är ej något tal om, förf. inskränker sig till att framlägga den musikhistoriska forskningens resultat och ställa dem rätt oförmedlade vid sidan av varandra.

I Kap. I ger förf. en exposé över de olika värdesättningarna av Bachs konst från skilda tider. Det tog lång tid, innan man tillfullo förmådde fatta vidden och djupet av hans geniala insats som skapande konstnär. Därtill behövdes sek-lernas perspektiv. För den engelske musiksorskaren Charles Burney, som omkring 1770 företog en musikalisk rundresa genom kontinenten i syfte att inventera dess musikaliska tillgångar, var Bach en god kompositör av åtskillig kyrkomusik samt diverse preludier och fugor för orgel och därtill en skicklig orgelspelare. Sedan dess har uppfattningen av Bachs konst ändrats åtskilligt: Burneys vederhäftiga kompositör och skicklige orgelspelare har vuxit ut till en fruktans-

värd Tongigant, en musikalisk Lärofader, hos vilken de största mästare gått i frivillig skola livet ut.

I nästa kap. redogör förf. för de många försök som gjorts att analysera den specifika autentiska Bachstilen. Att fixera den i en allmängiltig formel torde ligga utom möjligheternas gräns, den Bachska musikens djupaste sårmarke låter ej fånga sig i formler och bestämmningar. Mycket redbart och högt förtjänstfullt arbete har här nedlagts av tyska forskare, ehuru här och var (särskilt i Jödes arbete) den tyska abstrakta spekulationen drivits till på en gång komiska och nästan kusliga överdrifter.

Med kapitlet »Symboliken hos Bach» upprullar förf. den stora stridsfrågan, som främst genom Albert Schweitzers Bachmonografi låtit mycket tala om sig: Är Bach enbart absolut eller även deskriptiv musiker? Det är Schweitzers stora förtjänst detta att ha påvisat en ny sida hos Bach: tonmålaren. Må vara att han understundom låtit allt för mycket blanda sig av sin vackra estetiska idé, som han energiskt fasthållit och utifrån vilken han analyserar Bachs vokalverk och koralförspel, hans insats har dock givit ett oanat nytt och fruktbärande innehåll åt Bachstudiet. — Med Bachs ställning i den musikhistoriska utvecklingen avslutas den egentliga framställningen.

Det är som vi sett intet självständigt arbete, »Bachstudiet». Det bär en nästan helt och hållet refererande prägel. Men därigenom ägnar det sig väl som en första introduktion i den store Thomaskantorns livsgärning och de många problem, som sammanhånga därmed. Det är en ypperlig studiehandbok i ämnet Bach och väcker intresset och visar vägen för fortsatta studier. Hårtill bidraga förträffligt de vederhäftiga litteraturhänvisningarna, som förf. meddelat i slutet av boken.

T. A.—d.

Ett slutord.

Svar till Docenten Moberg och Komminister Adell.

Red. har mottagit följande svar på det i oktobernumret införda replikskiftet, med begäran om införande.

Vad jag med mitt inlägg i denna tidnings Oktobernummer ville ha fram, var endast detta: det finns faktiskt understundom en religiös innerlighet i de utomkyrkliga sångerna, som icke torde vara utan sitt värde även i en kyrklig försam-

lingssång. Jag ville säga: tag det bästa i den fria andliga sången, den religiösa innerligheten, införliva det med den svenska kyrkokoralen, och kyrkan har icke gjort någon förlust. Om Doc. Moberg ett ögonblick skulle misstänkt mig för att vilja införa frikyrklig församlingssång i svenska kyrkan, ber jag få påpeka, att detta naturligtvis icke varit min avsikt. — Att här gå in på sakens musikhisto-